

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“ปาฏิหาริย — กำจัดข้าศึกคือกิเลส, ปาฏิหาริย์”

ปาฏิหาริย อ่านตามภาษาบาลีว่า ปา - ตี - หา - ริ - ยะ เขียนเป็นไทยได้ว่า ปาฏิหาริย์ โดยรากศัพท์แล้ว จะหมายถึง กำจัดสิ่งที่เป็นข้าศึก หรือ กำจัดฝ่ายที่ตรงกันข้าม ในที่นี้จะขอนำเสนอในความหมาย ว่า กำจัดข้าศึกคือกิเลส ซึ่งแสดงถึงความประเสริฐยิ่งของพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นสุดยอดของปาฏิหาริย์ เพราะสามารถกำจัดกิเลสประการต่างๆ ที่มีอยู่ในใจของสัตว์โลกได้ ตามข้อความในปรมัตถทีปนี อรรถกถาขุททกนิกาย อิติวุตตกะ โลกสูตร ดังนี้

“ที่ชื่อว่า เป็นปาฏิหาริย์ เพราะนำไปเสียซึ่งกิเลสที่เป็นข้าศึก คือ เพราะกำจัดกิเลส มีรากะ เป็นต้น”

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมในแต่ละครั้ง เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่อกุลแก่สัตว์โลกอย่างแท้จริง เพียงพอแก่ผู้ที่สามารถจะเข้าใจได้ ทรงมิได้บังคับให้ผู้ใดมานับถือพระองค์ แต่ทรงแสดงธรรมประกาศความจริง เพื่อให้ผู้ที่ได้ฟัง ได้ศึกษา มีการพิจารณาไตร่ตรอง เห็นด้วยตนเองตามความเป็นจริง เกิดปัญญาเป็นของตนเอง อย่างเช่น ทรงแสดงว่า สภาพธรรมใดที่มีโทษ ก็ควรละ ทั้งความติดข้อง ความโกรธ ความหลง ความแค้นดี และสภาพธรรมใดที่ไม่มีโทษ คือ ความไม่โลภ ความไม่โกรธ ความไม่หลง ความไม่แค้นดี เป็นธรรมที่ควรอบรมเจริญให้มากขึ้นในชีวิตประจำวัน เมื่อได้ฟัง ได้พิจารณา เข้าใจตามความเป็นจริงแล้ว จากที่เคยเป็นผู้มากไปด้วยอกุศลประการต่างๆ ก็สามารถที่จะละคลายอกุศล ขัดเกลากิเลสของตนเอง และอบรมเจริญธรรมฝ่ายดีเพิ่มขึ้นในชีวิตประจำวัน ทั้งหมดของพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง เป็นไปเพื่อความเข้าใจสภาพธรรมที่มีจริงตามความเป็นจริง แต่ถ้าไม่ได้ฟังไม่ได้ศึกษาพระธรรม ไม่มีทางที่ปัญญาจะเจริญขึ้นได้เลย และไม่รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นคำสอนที่น่าอัศจรรย์อย่างยิ่ง เป็นคำสอนของบุคคลผู้ที่ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาตลอดระยะเวลาสี่สงฆ์แสนกัป ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานมาก เพื่อที่จะตรัสรู้ธรรมตามความเป็นจริง และไม่ใช่เพียงเพื่อตรัสรู้เฉพาะพระองค์เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น แต่ทรงมีพระมหากรุณาที่จะทรงแสดงพระธรรมแก่อกุลให้สัตว์โลกได้เข้าใจถูกเห็นถูกตามพระองค์ด้วย พระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง จึงทำให้ผู้ที่ได้ฟัง ได้ศึกษา จากที่เคยเต็มไปด้วยกิเลสประการต่างๆ มีโลภะ โทสะ โมหะ เป็นต้น สามารถรู้แจ้งอริยสัจธรรม ถึงความเป็นพระอริยบุคคล ดับกิเลสตามลำดับขั้นได้ สูงสุดคือถึงความเป็นพระ

อรหันต์ หมดจดจากกิเลสโดยประการทั้งปวง หรือ ถ้าใครยังไม่ถึงความเป็นพระอรียบุคคล ก็ได้สะสมปัญญาเป็นที่พึงต่อไป ซึ่งถ้าไม่ได้อาศัยพระธรรม จะเป็นอย่างนี้ไม่ได้เลย

จะเห็นได้ว่าในชีวิตประจำวัน แต่ละคนก็มีกิเลสมากด้วยกันทั้งนั้น เพราะเคยได้สะสมมานานแสนนาน ในสังสารวัฏฏ์ กิเลสเมื่อได้เหตุได้ปัจจัยก็เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ และเกิดขึ้นบ่อยมากเกือบจะตลอดเวลาที่ว่าได้ เพราะถ้ากุศล ความดีประการต่างๆ ไม่เกิดขึ้นแล้ว ก็เป็นโอกาสของอกุศลที่จะเกิดขึ้น ครอบจำกัดใจตลอดเวลา

ตราบใดที่ยังมีกิเลสและยังดับไม่ได้เด็ดขาด ย่อมมีปัจจัยให้เกิดอกุศลจิตขึ้นได้ ในขณะที่อกุศลจิตเกิดขึ้นกิเลสก็เกิดพร้อมกับอกุศลจิตในขณะนั้น ที่จิตเป็นอกุศล ก็เพราะประกอบด้วยกิเลสประการต่างๆ มี โลภะ เป็นต้น โดยไม่มีสัตว์ ไม่มีบุคคล หรือตัวตนเลย มีแต่ธรรมเกิดขึ้นทำกิจหน้าที่เท่านั้น ขณะที่อกุศลจิตเกิด ขณะนั้นกุศลจิตไม่เกิด ปัญญาไม่เกิด ไม่ยอมปล่อยให้จิตเป็นกุศลเลย และอกุศลจิตก็เกิดมากด้วยในชีวิตประจำวัน เมื่อเป็นเช่นนี้ ถ้าไม่ได้อาศัยพระธรรม ก็จะไม่รู้เลยว่าตนเองเป็นผู้มีกิเลสมากแค่ไหน เมื่อไม่รู้กิเลสตามความเป็นจริง ก็ไม่สามารถละกิเลสใดๆ ได้เลย การที่จะเข้าใจถูกเห็นถูกในสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริงได้นั้น ก็ต้องฟังพระธรรม เพราะเหตุว่าบุคคลผู้ที่เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องก็จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย

ถ้าเป็นผู้ที่ได้สะสมเหตุที่ดีมา เห็นประโยชน์ของการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญาในชีวิตประจำวัน เพื่อขัดเกลากิเลสของตนเอง ก็จะทำให้จากที่เคยเป็นผู้มีอกุศลมาก จากที่เป็นอกุศลบ่อยๆ เนิ่งๆ กาย วาจา ใจ ที่เป็นไปกับอกุศลเสียเป็นส่วนใหญ่ ก็จะค่อยน้อยไปในทางที่เป็นกุศलयิ่งขึ้น เห็นประโยชน์ของกุศลธรรมมากยิ่งขึ้น ขัดเกลากิเลสมากขึ้น ได้รับประโยชน์จากพระธรรมมากยิ่งขึ้น จากที่เป็นอกุศล แล้วค่อยๆ มีกุศลจิตเกิดขึ้น โดยที่ไม่มีตัวตนที่จะไปทำอะไรได้ แต่จะต้องอาศัยการอบรมเจริญปัญญา ฟังพระธรรมให้เข้าใจ เมื่อปัญญาเจริญขึ้นไปตามลำดับ ก็ย่อมจะอุปการะเกื้อกูลให้ธรรมฝ่ายดีค่อยๆ เจริญขึ้นด้วย กล่าวได้ว่า สภาพธรรมที่ติงาม ย่อมคล้อยไปตามความเข้าใจพระธรรม

จึงแสดงให้เห็นตามความเป็นจริงว่า พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้วเท่านั้น เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด และมีค่ายิ่งกว่าสิ่งอื่นใด ที่จะทำให้ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษา มีความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นไปเพื่อการขัดเกลากิเลสของตนเองจนกระทั่งสามารถดับกิเลสทั้งหลายได้ในที่สุด เพราะฉะนั้น จึงควรอย่างยิ่งที่แต่ละคนจะได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญา ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มืค่าที่สุดสำหรับชีวิต เพื่อขัดเกลากิเลสของตนเองให้เบาบางลงจนกว่าจะมีปัญญาคมกล้าสามารถดับกิเลสทั้งหลายได้ ซึ่งจะต้องเริ่มสะสมปัญญาตั้งแต่นี้ โดยที่ไม่ขาดการฟังพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน บุคคลผู้ที่มีปัญญา

เท่านั้น ที่จะได้รับประโยชน์จากพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเป็นคำสอนที่เป็นไปเพื่อกำจัด
ข้าศึกคือกิเลสได้ในที่สุด

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗